

COOL SCHOOL

ŠKOLSKÝ ČASOPIS ZŠ V ŠTÍTNIKU
2. číslo, Roč. II.

MAREC 2010

Úvodník

„Povedz mi čo čítaš a ja Ti poviem, kto si.“ tvrdí staré anglické príslovie. Ak by sme v dnešných časoch chceli posudzovať dnešnú mládež podľa ich obľúbených kníh, asi by sme sa ďaleko nedostali... Prečo? Pretože dnes čítanie kníh „nie je moderné“. Ako slovenčínarka by som to brala pri hodnotení tzv. mimočítankovej literatúry, no dnes je dostupných toľko skvelých kníh so zaujímavými témami a hlavne s „moderným“ nádychom, ktorý je bližší mladým čitateľom. Mrzí ma, že mladí čitatelia si neuvedomujú bohatstvo, ktoré je im predkladané, stačí len siahnuť. Samozrejme, česť výnimkám, sama osobne poznám niektorých žiakov, ktorí radi a veľa čítajú. Prajem im, nech im to pretrvá a tým, čo sa ešte neodhodlali, tak nech to skúsia...
p.uč. Oravcová

Obsah

Úvodná strana 1

ZOH 1

Eurosong a Horehronie 1-2

Interview s... 2-3

Stalo sa v marci 4-5

Už zabudnuté veľkonočné zvyky 5-7

Zábava – vtipy a sudoku 7

Literárna tajnička 8

SPOMIENKA NA VANCOUVER

XXI. Zimné olympijské hry vo Vancouvri sa zapíšu do dejín nášho mladé ho štátu. Podarilo sa nám získať tri medaily: o zlato a striebro sa zaslúžila biatlonistka Anastasia Kuzminová, bronz pridal lyžiar Pavol Hurajt. Veľa nchýbalo ani našim hokejistom, len trochu šťastia a neboli by sme mali zemiakovú medialu. Ale i tak to bol veľký úspech.

Po Superstar sme si užili ďalšiu spevácku súťaž – Eurovíziu, ktorá sa na obrazovkách STV objavila druhýkrát. Opäť sa vyberal slovenský reprezentant do hlavného finále Eurovízie, ktorá sa tento rok vďaka víťazstvu Alexa Rybaka a jeho piesne Fairytale presťahuje do Nórska.

Piesne však neboli výnimočné, až na jeden hit, ktorý si pospevuje hádam celá škola – Horehronie od Kristíny Pelakovej, ktorej singel ..ešte váham bol tiež úspešný. Autormi textu piesne a hudby sú Kamil Peteraj a Martin Kavulič. Objavili sa informácie, že ide preberanie hudobných motívov z istej macedónskej skladby, tak uvidíme. Jedno je však isté, Horehronie sa stáva jedným z najhranejších hitov v slovenských rádiách vďaka chytlavej melódii, svojskému textu ospevujúcemu slovenský kraj.

*Keď sa slnko skloní na Horehroní,
chce sa mi spievať, zomrieť aj žiť.
Keď sa slnko skloní na Horehroní,
túžim sa k nebu priblížiť.*

*Na tráve ležím a snívam, o čom sama neviem.
V tom vánku, čo ma kolíše, keď je slnko najnižšie.*

*Najkrajšie stromy sú na Horehroní,
to tiché bratstvo, vraví noc.
Sem sa vždy vrátim, keď ma niečo zroní.
Vravia to stromy, spiece zhod'.*

*Na tráve ležím a snívam, o čom sama neviem.
V tom vánku, čo ma kolíše, keď je slnko najnižšie.*

aaaa

*Keď sa slnko skloní na Horehroní,
tam niekde v diaľke náš zvon zvoní.
Keď má ma to bolieť, tak nech ma bolí.
Raz sa to stratí do čiernej hory.*

*Na tráve ležím a snívam, oči tíško plačú.
V tom vánku, čo ma kolíše, keď je slnko najnižšie.*

aaaaaaaaaaa

Interview s... ***Lenkou Kramárovou***

C.S.: Ako sa Vám páči na škole?

L.K.: Je tu celkom fajn. Školu poznám, keďže som sem chodila aj ja, nie je to pre mňa cudzie prostredie.

C.S.: Teraz niekoľko otázok, čo máte rada: najobľúbenejšia farba?

L.K.: Modrá.

C.S.: Najobľúbenejší film, prípadne herec, herečka?

L.K.: Najnovšie pozerám všetky časti Saw, čo sa týka hercov budete sa čudovať, ale obľúbenými hercami sú van Damme a Lundgren.

C.S.: Čítate rada? Čo najradšej?

L.K.: Áno, najradšej mám historické romány. Rada si prečítam Bátoryčku alebo Gričskú čarodejnicu.

C.S.: Máte nejaký obľúbený šport?

L.K.: Lyžovanie.

C.S.: Máte nejaký vyhranený módný štýl?

L.K.: Mám svojský štýl obliekania, ale samozrejme sa zaujímam aj o najnovšiu módu.

C.S.: Máte nejaký vzor, idol, ktorý by ste chceli nasledovať?

L.K.: Žiadny idol nemám, ale v mnohom mi je vzorom mama.

C.S.: A ako ste na tom s voľným časom a koníčkami?

L.K.: Popri synovi a rodine mi veľa času neostáva, ale aj to je istý druh koníčka. Rada si prečítam dobrú knihu, alebo pozriem nejaký film.

C.S.: Čo by ste robili, keby ste vyhrali milión eur?

L.K.: Ja milión nevyhrám, pretože v hrách nemám šťastie, ale keby predsa, tak si to neviem predstaviť. Asi by som sa zbláznila... ☺

C.S.: A kam by ste najradšej išli na dovolenku?

L.K.: Na cestu okolo sveta, len to by som musela vyhrať aspoň štvrtinu milióna.

Za rozhovor ďakujú Lad'a Samková, Janka Paličková.

Stalo sa v menci 2010:

Celý marec – mesiac knihy

8. marec – 82. ročník filmových Oscarov: cenu za najlepší film dostal film Smrť čaká všade (The hurt Locker), čím porazil poloanímovaný polohraný film Avatar

10. marec – veľký deň deviatakov – po monítore nasledoval nácvik na venček

11. marec – výchovný koncert v evanjelickom kostole; naši siedmáci porazili na okresnom kole vo floorballe všetky zúčastnené školy – 15 daných a len 4 dostané góly zabezpečili tímu v zložení Dušan Barnák, Erik Benčko, Marcel Ferenc, Tomáš Gallo, Adam Rochl, Mário Szepesi Peprík, Filip Tomi postup na krajské kolo do Košíc, ktoré sa bude konať 14.4.2010

12. marec – Michal Miškár si zabezpečil postup na Krajské kolo fyzikálnej olympiády, ktoré sa bude konať 13. 4. v Košiciach

19. marec – prezident Ivan Gašparovič nepodpísal vlastenecký zákon, ktorý prikazoval na školách pravidelné počúvanie hymny, navrhol však isté zmeny, po ktorých ho bude možné prijať

21. marec – Hurá jar!

22. marec – Deň vody

27. marec – V noci zo soboty na nedeľu sme si posunuli hodinovú ručičku dopredu.

28. marec – Deň učiteľov

V súvislosti s aktuálnym mesiacom knihy pani učiteľka Motúzová robila Súťaž o najšcitanejšieho žiaka v ročníku a výsledky sú nasledovné:

5. ročník – Veronika Motúzová

6. ročník – Alex Spišák a Tomáš Cihaj

7. ročník – Adam Rochl

8. ročník – Barbora Vidová a Natália Vojtková

9. ročník – Michal Miškár

Kvíz o fajčení a alkoholizme, ktorý pripravila pani učiteľka Kubejová sa na prvom mieste umiestnili zástupcovia 8.A triedy, druhí boli žiaci z 9.A a tretie miesto získal tím 7. B triedy.

V marci sa na škole konala súťaž vo Vybíjanej, ktorú pre naše žiačky pripravila pani učiteľka Kubejová. Vyhral tím 8.B, na druhom mieste sa umiestnili dievčatá zo 6.A a tretie boli žiačky 7.B.

Tento mesiac bol zaujímavý pre našich deviatakov aj tým, že písali monitor, ktorý viac-menej uzavrel celé ich pôsobenie na základnej škole. Bola som zvedavá na ich reakcie a dala som im takúto anketu:

- 1) Mal/a si strach z monitoru, ak áno, tak prečo?
- 2) Bol podľa Teba monitor ťažký, primeraný, alebo ľahký? Pár vetami zdôvodni.
- 3) Si spokojný/á s tým čo si napísal/a?
- 4) Aký má podľa Teba monitor význam?

Odpovede neboli až také rôzne, podľa odpovedí na prvú otázku by sa dali utvoriť dve skupiny, prvá ktorá nemala strach a druhá, ktorá cítila v sebe dávku zodpovednosti za svoj výkon, báli sa, aby v danej chvíli nezlyhali. Celková odozva na náročnosť monitoru bola, že bol primeraný, čiže žiaci boli dostatočne pripravení, už bolo len na nich, či si správne prečítajú zadanie. Mnohí spomínali práve dôležitosť pochopenia zadania a niekom viac „sadla“ matematika, inému slovenčina. Spokojná bola so sebou väčšina. Už aj samotní deviataci si uvedomujú dôležitosť monitoru ako akéhosi záverečného zhrňujúceho prehľadu ich vedomostí z predmetov matematika a slovenský jazyk a literatúra, no zároveň mnohí vytkli

monitoru to, že veľmi neovplyvní prijatie na stredné školy v našom regióne, väčšina už je totiž prijatá tam kam chce ísť. Avšak aby našim žiakom nebolo málo, naša škola bola vybratá aj na „Testovanie matematickej a čitateľskej gramotnosti“, ktoré sa uskutoční 28. apríla 2010. Tak teda ešte dávku trpezlivosti a veľa šťastia. (p.uč. Oravcová)

UŽ ZABUDNUTÉ VEĽKONOČNÉ ZVYKY A TRADÍCIE

Podľa kalendára sa začína jar bez ohľadu na podnebné podmienky a vegetáciu dňom jarnej rovnodennosti. Zmeny v prírode malo pozitívne ovplyvniť jarne vynášanie Moreny, prosperitu hospodárstva mali zabezpečiť hlavne úkony a obyčaje vykonávané v týždni veľkonočnom a až do letného obdobia si ľudia spetrovali voľné chvíle rôznymi zvyklosťami, ktoré mali mať blahodárny vplyv na očakávanú úrodu.

Vďaka tomu, že naši predkovia nepovažovali zmenu ročných období za zákonitosti prírody, ale za dôsledok pôsobenia nadprirodzených síl, si dnes môžeme priblížiť mnoho pekných a veselých obyčajov a k niektorým už takmer zabudnutým sa opäť vrátiť.

Smrtná nedeľa - **Kvetná nedeľa** - **Zelený štvrtok** - **Veľký piatok** - Biela sobota - **Veľkonočná nedeľa** - **Veľkonočný pondelok**

Na Smrtnú nedeľu dievčatá súce na vydaj si priviazali na žrd' figurínu zo slamy poodievanú do ženských šiat a utekajúc s ňou cez dedinu vyspevovali:

“Muriena naša, kdes prebývala?

V dedinskom dome, v novej stodole.”

Za nimi si zas nôtili mládenci, ktorí na kratšej žrdi niesli figurínu chlapa - "dedka":

“Dedko náš, dedko, požral si nám všetko,
nič si nám nenechal, tak si sa dobre mal.”

Keď dobehli k potoku, posťahovali z figurín šaty a atrapy hodili do vody. Morenine šaty si oblieklo to z dievčat, ktoré vyvolili za kráľovnú. Na žrde si poväzovali mašle, ale aj fľašky od pálenky a zanesli ich spievajúc richtárovi, za čo dostali smažené šišky či iné dobroty, alebo aj obed. Niekde do vody hádzali aj Morenine šaty. Komu hodený kus najskôr voda priplavila k brehu, ten mal mať svadbu ako prvý. Kúsok slamy z figuríny vložili do hniezda pod kvočku, aby z nej bola dobrá nosnica. Poobede chodili dievčatá spievajúc po dedine so "zeleným májom" - rozvinutými prútmí ozdobenými stuhami, za čo dostali vajíčka na kraslice:

“Nesieme Vám máj pod zelený háj.

A vy, pani matičko, vyneste nám vajíčko,
lebo jedno, lebo dve, však Vám to máličko ubudne.”

Takto sa lúčili so zimou veriac, že pochovaním Moreny sa počasie naozaj zmení.

Na Kvetnú nedeľu si ľudia do vrbové prútky, ktoré im kňaz svätzil zastokli za hradu na povale alebo obrazy, búrkami. Pri búrkach konárik položili do hodili do ohňa. Bahniatkami okiadzali aj uzdravili, na Orave dávali prútky do prvej Slovensku ich uložili k prvému zasadenému

kostola doniesli rozvinuté modlitbami. Doma si ich aby ich chránili pred obloka, alebo kúsok z neho chorých, aby sa skoro brázdy, na východnom zemiaku. Na Horehroní

prútmi vyhánali dobytok na prvú pašu, v okolí Hontu zapichovali vetvičky na hroby svojich blízkych, aby podobne ako sa budí na jar príroda prebudili aj duše svojich príbuzných. V túto nedeľu matky v okolí Brezna nosili do kostola svoje malé deti, aby vraj začali skôr hovoriť. Od tohto dňa až do Veľkonočného piatka sa v kostoloch čítali pašie - state z evanjelia hovoriace o utrpení Ježiša. Verilo sa, že počas paší bolo možné odkryť poklady ukryté v zemi. Nad miestom s pokladom horel na povrchu zeme plamienok. Poklad sa však musel vykopáť skôr, ako sa pašie dočítajú, inak sa stratil. Aj pokrmu mali v týchto dňoch svoju čarovnú moc. Väčšinou sa jedli rôzne dlhé cestoviny s makom - aby na obilí narástli dlhé klasy s množstvom zrna. Zo zeleniny používali len také druhy, pri ktorých si želali, aby čím skôr kvitli. A opačne, kapusta sa vôbec nejedla, aby hneď nevyháňala do kvetu.

Na Zelený štvrtok či Bielu sobotu sa muži, ženy aj dospievajúca mládež chodili umývať do potoka. Začínalo sa už pred ranným zvonením. Dievčatá verili, že po takomto umytí budú čerstvé ako lastovičky, nebudú mať pehy na tvári a ak si umyjú vlasy, rýchlejšie im budú rásť. Spievali:

“Vodička čistučka, Kristova matička,
omývaš brehy, korene, omývaj i mňa,
biedne, hriešne stvorenie.”

Veľkonočnú vodu zamurovali do základov nového domu, aby sa jeho stavba a život v ňom vydarili. Vykropili ňou stajňu, keď sa krava otelila. Gazdiné pred východom slnka museli poumývať všetok riad a najmä nádoby na mlieko, aby kravy dobre dojili. Taktiež všetko riadne pozametať a vyniesť smeti von, aby sa v dome nedržal hmyz. Dobytok si tiež užil svoje - všetko to malo slúžiť na jeho ochranu pred neuhmi a zveladenie: koňom uviazali červenú niť do chvosta - ochranu pred urieknutím, kravu tri razy utreli mužskými gaťami, aby bola plodná a pýsk jej natreli slaninou, aby sa nezdula. Dobytok ešte v stajni pošúchali vajcom, pokropili svätenou vodou a vyhánali bodliakom. Na prah stajne položili vajce a ak ho niektorá krava rozbila, bola to predzvesť jej rýchleho uhynutia.

V noci zo Zeleného štvrtka na Veľký piatok sa schádzali strigy. Ľudia predpokladali, že škodlivá činnosť stríg a strigôňov bola namierená predovšetkým proti dobytku, a preto natierali večer dvere stajní kolomažou alebo cesnakom. Aby kravám niektorá striga nepočarila, mala gazdiná urobiť venček zo šípového prúta a o polnoci mlieko cezeň precediť. Gazdovia na Veľký piatok zvyčajne robievali značkovanie oviec, pretože verili, že ovce menej cítia bolesť a rany sa im rýchlejšie zahoja. Tak ako sa mali rýchlo hojiť rany zvieratám, takisto rýchlo sa mali hojiť poškodené miesta na rastlinách - preto sa v tento deň štepili mladé stromčeky.

Jedálny lístok na Veľký piatok bol podobne ako na Zelený štvrtok zostavený so zámerom vplývať na úrodu. Čarodejnú atmosféru veľkonočného obdobia sa usilovali využiť aj vydajachtivé dievčatá. Napríklad hádzali do vody malé jedľové vetvičky. Ak ich niesla voda po prúde, mali sa vydať vo vlastnej obci. Ak vetvičku stočil vír iným smerom, mali sa dostať za nevesty inam.

Na Bielu sobotu sa ľudia venovali vareniu a pečeniu obradných jedál. Bola to bravčovina, často sa varila šunka. Masť zo šunky odkladali na liečenie rán a mnohí verili, že chráni aj pred hadím uštipnutím. Vo viacerých oblastiach pripravovali na Veľkú noc jahňa, v južných častiach stredného a západného Slovenska dosiaľ pečú baránka z masy pripravenej z vajec, zemi a klobásy. Keď gazdiná vymiesla cesto, neočistila si ruky a išla pohladkať stromy, ktoré mali v tom roku prvý raz zaraďiť, alebo ktoré dávali málo ovocia. Najviac sa však všade jedli vajíčka.

Významnú úlohu mal oheň, ktorý sa roznecoval na Bielu sobotu. Novým ohňom zapálili večnú lampu a veľkonočnú sviecu zvanú paškál. Oheň mal mať magicko-ochrannú silu. S uhlíkmi z tohto ohňa sa tri razy obehol dom, aby bol chránený pred povodňou. Popol sypali na oziminy, aby ich nezničili búrky.

Biela sobota bola považovaná za šťastný deň na sadenie a siatie. Niekde v tento deň kotúľali po poli okrúhly koláč, aby sa vydarila úroda.

Na Veľkonočnú nedeľu založili dospievajúcim dievčatám po prvý raz na hlavu partu. Pri prekročení kostolného prahu každá prehodila cez seba peniaz pre šťastie. Cez omšu sa svätili veľkonočné jedlá. Z kostola sa každý ponáhlal domov, pretože ako rýchlo prišiel, taký šikovný mal byť pri žatve. Stolovanie v tento deň pripomínalo Štedrú večeru. Prvým chodom bolo vajíčko, ktoré gazda rozdelil medzi všetkých prítomných. Hlavný chod bolo mäso z hydiny. Všetci sa mali dobre najesť, aby boli syti po celý rok. omrvinky zo stola odkladali na liečenie, do siatin, alebo ich dali sliepkam - mali lepšie niesť.

Na Veľkonočný pondelok sa niekde šibalo, inde šibalo aj polievalo. Chlapci šibali najmä gazdiné, aby vraj neoprašiveli. Odmenou im boli vajíčka a koláče.

Pri šibaní predniesli rôzne riekanky:

“Šibi-ryby masné ryby, kus koláča od korbáča,
kázal kadlec aj kadlečka, abys dala tri vajíčka:
jedno biele, druhé čierne a to tretie zafarbené,
to je moje potešenie.”

Starší mládenci začali kúpať v nedeľu popoludní a končili nad ránom.

Na Veľkonočný pondelok poobede pokračovali. V každom dome ich bohato pohostili, nezriedka aj obdarovali peniazmi. A tak im trvalo aj dva dni, kým všetky dievčatá pooblievali. Z vyzbieraných peňazí usporiadali večer zábavu, kde sa stretli s dievčatami. Po zábave odprevadili mládenci svoje vyvolené domov, za čo dostali vyšívané šatôčky. V utorok si mohli dievčatá a ženy vynahradiť štipance od korbáčov a premočené šaty. Od rána striehli s vedrami vody za plotmi a oblokmi a poliali každého muža, ktorý mal menej ako päťdesiat rokov. Obdobie jarných sviatkov sa končilo na Juraja, keď sa zem otvára. Vravievalo sa: "Do Ďura nerastie nič, aj keby kliešťami ťahal von zo zeme, a po Ďure všetko ide von, aj keby kladivom zatĺkal". A tak zábavy ustúpili bokom, aby sa všetci vspolok mohli plne venovať prácam na poliach a v gazdovstve.

(zdroj: internet)

-Miško, koľko je 8 a 7?

-Neviem.

-Tak si to zrátaj na prstoch!

-Vari mám 15 prstov?

Učiteľ sa pýta Móricka:

- Keby si mal sedem cukríkov a ja by som ťa o dva poprosil, koľko by ti ostalo?

-Sedem.

3		5	9			6	7	
4	7		6			3	5	
		9						4
	3	8						
2								
8						5		
	2	3			6		9	1
	9	7			5	8		2

7

9		5						8
4			5	7		1		6
	2	7	6				4	
	9	6			3	5	1	2
7		4		1		3		
2	1		9	8				4
	8	1			4		9	
3			8				5	1
		2			7		6	